

“Цээцээ импекс” ХХК

“ИХ БУЛАГ”-ИЙН БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ
ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2025 он

ГАРЧИГ

Оршил.....	2
I Төслийн танилцуулга	3
II Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчин, нийгэм-эдийн засгийн товч танилцуулга	6
III Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт	8
IV Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ	10
V Тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	12
V.1 Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	12
V.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	13
V.3 Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
V.4 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
V.5 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
V.6 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	14
V.7 Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
V.8 Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	15
V.9 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	16
V.10 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	18
V.11 Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	19
V.12 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал	20
Дүгнэлт.....	21
Ашигласан хэвлэл	22

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн танилцуулга	3
Хүснэгт 2.	Уурхайн солбилцол	3
Хүснэгт 3.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	12
Хүснэгт 4.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
Хүснэгт 5.	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	14
Хүснэгт 6.	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	Error! Bookmark not defined.
Хүснэгт 7.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	15
Хүснэгт 8.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	17
Хүснэгт 9.	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	18
Хүснэгт 10.	БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь.....	19
Хүснэгт 11.	Тухайн жилийн БОМТ-ний нийт зардал.....	20

ОРШИЛ

“Цээцээ импекс” ХХК-ийн барилгын чулууны ордын байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дүгээр сарын 29 –ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримталсан бөгөөд БОМТ –нд багтах нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох зэрэг арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг ажлууд хийгдэхгүй болно.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах, тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ-ий хэрэгжилтийн талаар оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 11,535.1 мянган төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах үр дүн, хариуцах эзэн, баримталж ажиллах арга зүй, стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийг тусгаж, зардлын задаргааг тусгав.

I ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Төлөвлөгөөний нэр: “Их булаг”-ийн барилгын чулууны ордын 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага: “Цээцээ импекс” ХХК

Төслийн зорилго: “Их булаг” ордын барилгын чулууг олборлож, бутлан ангилан, сайн чанарын дайрга зах зээлд нийлүүлж борлуулахад чиглэнэ.

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн танилцуулга

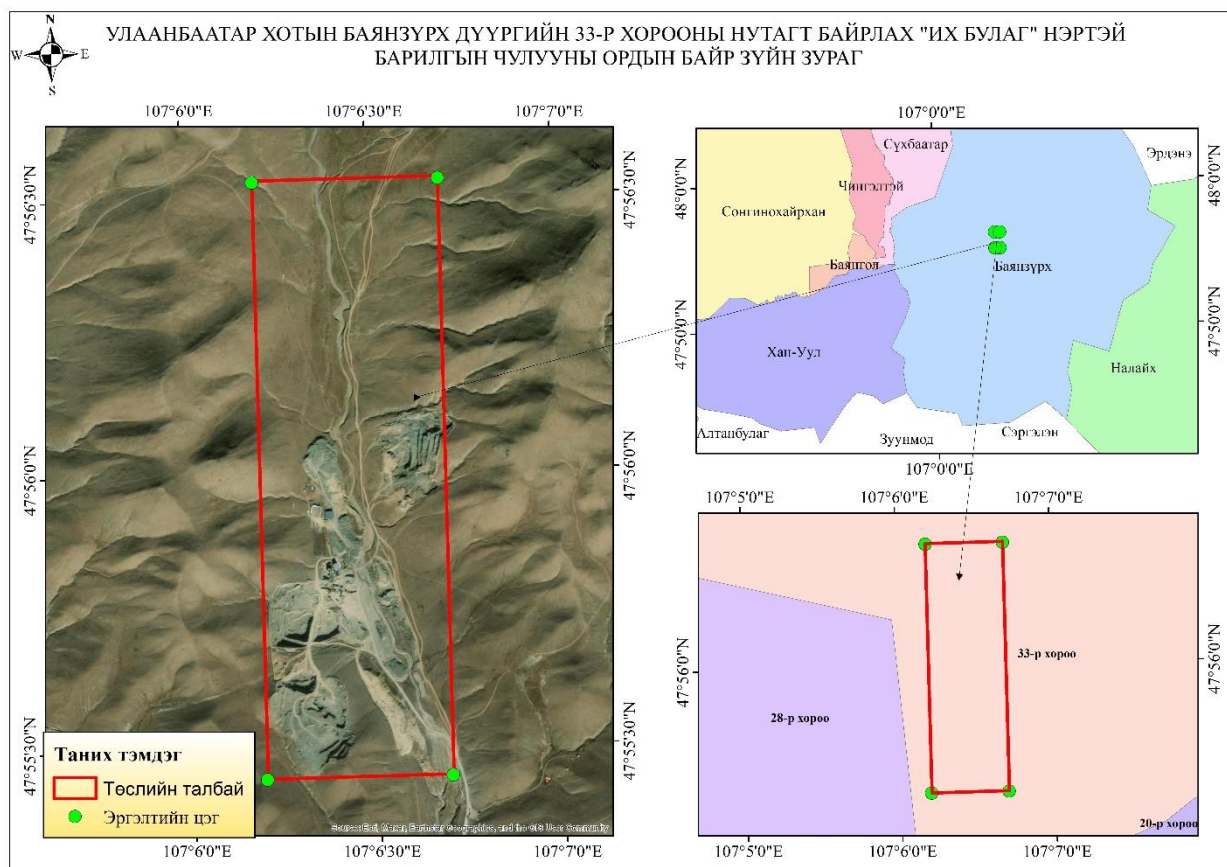
№	Үзүүлэлтүүд		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр		“Цээцээ Импекс” ХХК
2	Улсын бүртгэлийн дугаар		9011137041
3	Уурхайн нэр		“Их булаг”
4	Ордын байршил	Нийслэл/Хот/ Аймаг	Улаанбаатар
5		Сум/Дүүрэг	Баянзүрх
6	Ашигт малтмалын төрөл		Барилгын чулуу
7	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар		MV-007134
8	Ашиглалт эхэлсэн огноо		2014
9	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот	Улаанбаатар
10		Сум/Дүүрэг	Чингэлтэй
11		Баг/Хороо	19-р хороо
12		Гудамж/Байр	Шадивлан 1, 90 тоот
13		Гар утас	91915431
14	Захирлын хаяг	Нэр	Гүйцэтгэх захирал Э.Гантуяа
15		Гар утас	89055431
16		Электрон шуудан	Tseestee_impex@yahoo.com

Төслийн байршил: “Их булаг” барилгын чулууны орд нь Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн нутаг дэвсгэрт байрладаг.

- Засаг захиргаа: Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг,
- Ордын нэр: "Их булаг"
- Ашигт малтмалын үндсэн төрөл: Барилгын чулуу
- Трапедийн номенклатур: L-48-11
- Талбайн нийт хэмжээ: 125.03 га

Хүснэгт 2. Уурхайн солбицол

№	Газарзүйн солбицол					
	Өргөрөг			Уртраг		
1	107	6	41.39	47	55	26.78
2	107	6	41.39	47	56	31.79
3	107	6	11.39	47	56	31.79
4	107	6	11.39	47	55	26.78

Зураг 1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн байр зүйн зураг

Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл: Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн нутагт орших “Их булаг” нэртэй 125 га талбай бүхий ашигт малтмалын MV-007134 дугаартай тусгай зөвшөөрлийг 2008 оны 03 дугаар сарын 24-ны өдөр “Цээцээ Импекс” ХХК-д шилжүүлсэн байна.

Төслийн үйлдвэрлэлийн нөөц: Их булагийн барилгын чулууны ордын 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийн байдлаарх үлдэгдэл нөөцөд тулгуурлан ТЭЗҮ-ийн тодотгол-1-ийг боловсруулсан бөгөөд уурхайн хил хязгаар дотор орших хаягдал, бохирдол тооцсон эдийн засгийн хувьд үр ашигтай үйлдвэрлэлийн нөөцийг Уул уурхайн сайдын 2015 оны 09 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 203 дугаар тушаалын дагуу бодитой (В) зэрэглэлийн нөөц, олборлолтонд өртөж байгаа боломжтой (С) зэрэглэлийн нөөцийг магадласан (В') үйлдвэрлэлийн нөөцөд шилжүүлсэн байна. Ордын нийт магадласан В' үйлдвэрлэлийн нөөц нь 13,649.65 мян.м³ барилгын чулуу байна.

Ил уурхайн ашиглалтын технологи:

Уул-техникийн нөхцөл: Тухайн ордын уул геологийн нөхцөлд тохирох технологийг сонгон хэрэгжүүлж, зохион байгуулалтын хувьд бэрхшээлгүй үйлдвэрлэл явуулан, эдийн засгийн үр өгөөжийг хангахад ашигт малтмалын ордыг ашиглах аргын үндсэн зорилго чиглэдэг. Их булагийн барилгын чулууны ордын бодитой В зэрэглэлээр бодогдсон геологийн нөөцийн үлдэгдэл 14.24 сая.м³ байна.

Уг ордын олборлолтын ажлыг ил уурхайн аргаар олборлолт явуулж байгаа ба В зэрэглэлийн нөөцийг ашиглах уул-техникийн нөхцөл болон бусад хүчин зүйлээс харгалзан үзэхэд ил аргаар ашиглахад эдийн засгийн хувьд үр ашигтай байна.

Ордын барилгын чулууны биетийн тогтоц, хөрсний зузаан, газар зүйн байрлал, хөрсний чулуулгийн шинж чанар зэрэг гол үзүүлэлтүүдийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр уг ил уурхайг тээвэртэй ашиглалтын системийг сонгож ажиллаж байна.

Ашиглалтын систем: Ордыг ил аргаар, авто тээвэртэй ашиглалтын системээр ашиглана.

Уурхайн нээлт: Ордын уул-техникийн нөхцөл нь уул толгодын ар налуу газар байх бөгөөд тус уурхай нь уурхайг өндрөөс нам тал руу нь хөрс хуулалт хамгийн бага, цаашид хөрс хуулалтыг жигд тогтвортой байхаар өмнөх жилүүдийн олборлолтыг үргэлжлүүлж оновчилж хийсэн.

Уулын ажлын горим: Уурхайн үйл ажиллагаа нь Монгол Улсын хууль тогтоомжуудад заасны дагуу олон нийтээр амрах баяр ёслолын хоногууд, цаг агаарын хүндрэл, засвар үйлчилгээ зэрэг хүчин зүйлүүдийг тооцсон. Хоногт 2 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байна.

Хүснэгт 3. Жилд ажиллах хугацаа

Хоног, зориулалт	Жилд ажиллах боломжтой хоног												Жилд
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Хуанлийн хоног	31	29	30	30	31	30	31	31	30	31	30	31	365
Жилд ажиллах хоног			30	30	31	30	31	31	30	31			244
Цаг агаарын саатал						1	3	3					7
Баяр ёслолын амралт			1	1	1	2	5	1	1	1			13
Уурхайн жилд ажиллах хоног			29	29	30	27	23	27	29	30	0	0	224

Төслийн хүчин чадал: 2025 оны төлөвлөгөөгөөр бүрэн хүчин чадлаараа буюу 600.0 мян.м³ барилгын чулуу олборлоно.

Тоног төхөөрөмжүүд: Уулын ажилд хэрэглэгдэх үндсэн тоног төхөөрөмжүүдийг “Цээцээ импекс” ХХК худалдан авсан буюу одоо уурхайд ашиглагдаж байгаа тоног төхөөрөмжүүд юм. Тэдгээрийн бүтээлийг тооцоолон жил бүрийн уулын ажлын хэмжээтэй уялдуулан ТЭЗҮ-д тусгахыг захиалагч байгууллага төслийн техникийн даалгавараар даалгасны дагуу бүтээлийг тооцон, уулын ажлын хэмжээтэй уялдуулан шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг тооцсон.

Техникийн даалгаварт тусгагдсан уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүдэд Everdigm-ECD45 маркийн өрмийн машин-1ш (өрөмдлөг тэсэлгээний оператор компани болох “Повер бласт” ХХК-ийн тус ордод ашиглаж байгаа машин), CAT 330 DL маркийн экскаватор 1 ширхэг, CAT 329 DL маркийн экскаватор 1 ширхэг, CAT 320 DL маркийн экскаватор 1 ширхэг, DOOSAN DX225 LCA маркийн экскаватор 1 ширхэг, 25 тн даацтай HowoZZ3257 автосамосвал 6 ширхэг, Howo ZZ3257 автосамосвал 1 ширхэг, Luigong CLG 855H утгуурт ачигч 2 ширхэг байна.

II ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Физик газарзүй: “Их булаг” барилгын чулууны орд нь засаг захиргааны хуваариар Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн Гачуурт тосгоны нутагт харьяалагдах бөгөөд Улаанбаатар хотын төвөөс зүүн урагш 20 км-т оршино.

Уул зүй: Ордын район нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун хэсэгт хамаарагдах ба далайн түвшнээс дээш 1370-1435 м байна.

Энэ дүүргийн дунд зэргийн өндөрлөгтэй бэсрэг уулс нь идэгдэл хэрчигдэлд нилээд орсон эгц хажуу шовх оройтой, хадан гарш, гуу жалга ихтэй. Орд байрлаж буй хөндий нь хойноосоо урагш чиглэсэн налуувтар нарийхан гонзгойдуу хэлбэртэй, түүний баруун зүүн талаар намхан уул толгодлог рельефээр хүрээлэгдсэн байна.

Усан сүлжээ: Ордын ойр орчимд гадаргуугийн урсгал ус гол горхи байхгүй. Хамгийн ойролцоо буюу ордоос зүүн тийш 3км-т Гачуурт гол /Туул голд цутгадаг/, ордоос урагш 2.1км-т Туул гол урсан өнгөрөх ба Туул голын усны түвшин маш тогтворгүй, зун борооны үед голын усны түвшингийн хоногийн хэлбэлзэл 50-60см-ээр дээшилдэг. Туул голын усны урсгалын хурд 1.2 м/сек, голын усны өргөн 30-70м, гүн нь 0.8-3.5м байна. Хөндийн гуу жалгаар хур борооны усаар дүүргэгдэж түр зуурын урсац бий болдог.

Судалгааны талбайн хэмжээнд хэрэглээний усны хэрэгцээг 2016 онд өрөмдөж гаргасан гүний худгаас хангадаг. Лицензийн талбайд хайгуулын ажлын явцад 40м хүртэл өрөмдөхөд уст давхарга илрээгүй.

Хөрс: Мужлалаар хангай хээрийн бүсэд хамаарагдана. Уулархаг хэсгээрээ хар шороон түүнээс доошлоход уулын нугын хар, хар хүрэн, хүрэн бор, хөндий хотгор газартаа бараан өнгийн хөрс зонхилсон бүслүүрлэг зүй тогтоцтой байна. Хээрийн ба хээрийн бүсийн өвслөг, цэцэгт ургамал, газарзүйн бүх төрлийг хамаарах бөгөөд хадлан бэлчээр газар тариалангийн талбайн хувьд дунд зэрэг төлөвтэй юм.

Ургамал: Ордын орчим нь тал хээрийн бүсэд ургадаг бутлаг ургамал болох залаат ургамал элбэг тохиолдох боловч хонхордуу газар харьцангуй бага тохиолдоно. Эдгээр нь бага эрдэсжилттэй, газар доорх усаар тэжээгддэг. Зуны улиралд ургамлын бүрхэвч харьцангуй шигүү бөгөөд өндөр ургасан байдаг ба Туул голын эргээр бургас харгана мэтийн модлог ургамал дов толгодын хоорондох нуга, суваг, булаг шанд задгай устай газарт дэрс өндөр ургасан байдаг байна.

Ан амьтан: Тарвага, хярс, зурам, оготно, жигүүртнээс шаазгай, шар шувуу, хэрээ зэрэг ан амьтадтай.

Цаг уур: Судалгааны талбай нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, хамгийн хүйтэн нь 1-р сард -38°C, дулаан нь 7-р сард +33°C хүрнэ.

Жилд унах тунадасны дундаж хэмжээ 230-350мм-ээс хэтрэхгүй, түүний 70-85% нь зуны улиралд бороо хэлбэрээр унах ба 15-30% нь өвөл, хаврын улиралд цас хэлбэрээр унадаг. Салхины хурд өвөлдөө 5-9м/сек, зун 3-4м/сек, хавартаа хааяа 10-15 м/сек хүртэл салхилдаг.

Цасан бүрхүүлийн зузаан 10-30 см орчим байдаг. Цэвдэгшилийн мужлалаар алаг цоог тархалттай бүс нутагт хамаарах боловч лицензийн талбайд цэвдэгшил ажиглагдаагүй. Өвөлдөө хөрсний хөлдөлтийн гүн дунджаар 2.0-3.0 м-т хүрдэг.

Түүх соёлын дурсгалд газрууд: Үйл ажиллагаа явуулах төслийн талбайд түүх соёлын дурсгалт газрууд илрээгүй.

Хүн амын суурьшил, дэд бүтэц: Суурьшлын бүсэд багтдаг бөгөөд аж үйлдвэрийн салбар, дэд бүтэц сайн хөгжсөн бүх нутагт харьяалагдана.

Улаанбаатар хоттой хатуу хучилттай замаар холбогдсон тул жилийн аль ч улиралд авто замын тээврээр уг ордын дүүрэгт зорчин очих боломжтой. Мөн өндөр хүчдэлийн шугам, үүрэн телефоны Mobicom, Skytel, Unitel, G-mobile зэрэг операторуудын сүлжээтэй.

Сүүлийн жилүүдийн геологийн судалгаагаар тус дүүрэгт үйлдвэрлэлийн ач холбогдолтой барилгын материалын түүхий эдийн ордууд нээгдэж байгаа.

III ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Уурхайн хөрс хуулалт, ачилт, тээвэрлэлт зэргээс ихээхэн хоосон орон зай үүсэх бөгөөд хөрсөн бүрхэвч, ургамал болон шавжнуудын амьдрах орчинг өөрчилж ховор болон эндемик/унаган/ төрөл зүйлийг багасгах магадлалтай. Үйл ажиллагааны турш тээвэрлэлт явагдах тул талбайн ойр орчмын газрын гадаргыг тоос дарж хөрс, ургамал, орчныг бохирдуулна.

Хогийн цэгээс үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөлөл: Хогийн цэг байгуулах талбайд төслийн хугацааны явцад засвар үйлчилгээний төв болон ажилчдын тосгоноос гарсан хог хаягдал үүссэнээр газрын гадаргад бохирдол үүснэ. Хэдийгээр дунд хугацаанд нөлөөлөл үзүүлэх боловч төслийн хугацаа дуусахад эргэн нөхөн сэргээгдэх боломжтой.

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Замын хөдөлгөөн, тэсэлгээ хөрс хуулалт, тээвэрлэлтээс үүдэлтэй агаарын тоосжилт, дизель түлшээр ажилладаг машин механизм тоног төхөөрөмж, тэсэлгээнээс үүссэн бохир хий утаа, дуу чимээ, хог хаягдлаас үүсэх үнэр зэрэг болно.

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Уурхайн технологийн болон унд-ахуйн усны хэрэгцээг гүний худгаас авч ашиглах бөгөөд энэ нь газрын доорх усны хомсдолд үүсгэж болзошгүй.

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Ойролцоо орших олборлолтын талбай болон тэдгээр талбайруу шатах тослох материалын тээвэрлэлт, хүдрийн олборлолт зэргийн тээвэрлэлтээс шалтгаалсан техникийн олон салаа зам үүсч тоос шороо ихээр дэгдэж агаар, орчны хөрс ургамлыг бохирдуулах хөрсний гадаргад хуурай тоос шороон хучаас үүсгэх.

Машин техникийн олон салаа зам үүсч талбайн ургамлыг сүйтгэж, хөрсийг халцалж, газрыг элэгдэл эвдрэлд оруулан, тоос шороо ихээр дэгдэж агаар, орчны хөрс ургамлыг бохирдуулна. Хүн амын суурьшил нягтарснаас хөрсний элэгдэл эвдрэл, бохирдол үүснэ. Хүнд даацын машин механизм, түүний тээвэрлэлт, засвар үйлчилгээний улмаас шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж хөрс бохирдуулж болзошгүй.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл: Ил уурхайн талбайд байсан ургамал устана. Уурхайд олон янзын зориулалтаар машин техник ашиглаж, тэдгээрээс үүдэн олон салаа зам үүсч бий болох магадлалтай. Олон салаа зам үүссэнтэй холбоотойгоор газрын гадаргад шороо тоос үүсч, улмаар салхи шуурганд хийсэн ойр орчмын ургамал бүрхэвч, төслийн талбай тоос шороонд дарагдаж болзошгүй. Байгууламжууд баригдах талбай нь төслийн хугацаанд хүний хөлөөр болон тээврийн хэрэгслээр талхлагдаж бүрэн өөрчлөлтөнд орно. Тосгоноос ахуйн хог хаягдал их хэмжээгээр үүсч, хадгалах зайлуулах стандарт, дүрэм, журам барьж ажиллаагүйгээс гадаргад бохирдол үүсч болзошгүй. Хогийн цэг байгуулах талбайд төслийн хугацааны явцад засвар үйлчилгээний төв болон ажилчдын тосгоноос гарсан хог хаягдал үүссэнээр газрын гадарга болон ургамлан нөмрөгт бохирдол үүснэ. Тоосжилт үүссэнээс ойр орчмын ургамлууд дээр бууж, үүнээс шалтгаалан навч гэрлийг шингээх нь буурч ургамлын фотосинтезийн бүтээмж доройтох болно.

Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Олборлолт явуулсны улмаас хөрс хуулж овоолго хийгээд орхисон байгаа ба овоолго болон түүний орчмын талбайн амьтан /элдэв шавжийн бүлгэмдэл/, тэдгээрийн амьдрах орчин үгүй болох.

Түүх соёлын дурсгалт зүйлст үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: “Цээцээ импекс” ХХК-ийн ашиглалтын 125.03 га талбайд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгал илрээгүй байна. Ашиглалт явуулах 125.03 га талбайд ямар нэгэн түүх, соёлын ямар нэгэн дурсгалт зүйл илрээгүй боловч олборлолтын үед газар дээр ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрсэн тохиолдолд төсөл хэрэгжүүлэгч нь ажлаа зогсоож, энэ тухай дүүрэг, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагуудад нэн даруй мэдэгдэх шаардлагатай.

Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл: Ажилчдын байрны эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн нөхцлийг шаардлагын хэмжээнд байлгаж чадсанаар ажиллагсдын мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөл, хөдөлмөрийн чадвараа түр алдалт, үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлж чадна. Уурхайн ажлын үед ажиллах хүнд машин механизмын дуу чимээ, тоосжилт ихэссэнээс хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.

Болзошгүй осол аваар, саатал, техник, технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, гал усны гэнэтийн аюул учирч болзошгүй. Үйл ажиллагааны явцдаа техникийн аюулгүй байдал алдагдах, гэнэтийн осол гарснаас ажилчдын эрүүл мэнд, амь нас эрсдэх аюул үүснэ.

IV ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, гол зорилт: Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ. Байгаль орчны хэрэгжиж бүхий нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалахтай холбогдсон арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Энэхүү төлөвлөгөө нь төслийн үйл ажиллагаа эхлээгүй үед хийгдэж байгаа учраас байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд үндэслэгдсэн дараа дараачийн жилүүдэд хянан үзэж, шинэчлэн сайжруулж байх шаардлагатай бөгөөд байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрүүдээс гарч буй үр дүнтэй уялдуулах нь зүйтэй. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгаснаар төслийн үйл ажиллагаа болон түүний хүрээлэн буй нутаг дэвсгэр дэх бүх сөрөг өөрчлөлтүүдэд үнэлгээ хийх хэрэгтэй. Мөн түүнчлэн байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн ажлын үр дүнгүүдэд үнэлгээ хийх шаардлагатай. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, нөхөн сэргээлт хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан.

БОМТ боловсруулах, хэрэгжүүлэх үндэслэл: Олон улсад түгээмэл хэрэглэгддэг тодорхойлолтоор Байгаль орчны менежмент гэдэг нь аливаа байгууллагын байгаль орчны бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх ба хэрэгжилтийн явц, үр дүнг хянах удирдлагын үйл ажиллагаа бөгөөд энэ нь Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) –ний дагуу Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо (БОУТ) –гоор хэрэгжих учиртай. БОМТ гэдэг нь тодорхой газар нутгийн байгаль орчныг хамгаалж холбогдох хууль журмыг сахих зорилгоор хийгдэх ажил, арга хэмжээний төлөвлөгөө юм. MNS (ISO) 2006 стандартад зааснаар БОУТ гэдэг нь байгууллагын удирдлагын тогтолцооны нэг хэсэг бөгөөд тухайн байгууллагын байгаль орчны бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх болон байгаль орчинтой холбоотой асуудлыг хариуцах үүрэгтэй.

2012 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон Байгаль орчныг хамгаалах тухай Монгол Улсын хуулийн 31-р зүйлд зааснаар аливаа бохирдлын эх үүсвэр бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллага нь БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангах, өөрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд ялгаруулах хатуу, шингэн, хийн хаягдлыг хянах ажлыг зохион байгуулж ажиллуулах дотоод хяналтын нэгжтэй байх (заалт 31.7), байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг төсөвтөө тусган хэрэгжүүлэх (заалт 31.4), БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын 50%-тай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг нөхөн сэргээлтийн тусгай дансанд төвлөрүүлэх (заалт 31.10, 31.11) зэрэг үүрэгтэй (МУ хууль, БОХ тухай, 2012).

БОМТ-ний бүрдэл хэсэг, агуулга: Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулийн (МУ хууль, БОНБҮ-ний тухай, 2012) 9 дүгээр зүйлд зааснаар БОМТ нь Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө (БХТ), орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)-өөс бүрдэнэ (заалт 9.5). БХТ-нд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгана (заалт 9.6). ОХШХ-т төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийг хянах,

шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацааг тодорхойлон тусгана (заалт 9.7).

Хуульд БОМТ-ний хэрэгжилтэнд байгаль хамгаалагч, БО-ны улсын байцаагч, Засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага, БО-ны ТББ хяналт тавина гэж заасан байна. Үүн дээр тухайн газар нутагт гарч байгаа өөрчлөлтийг хамгийн сайн мэдэх нутгийн малчид, ард иргэд болон шинжлэх ухааны үндэслэлтэй үнэлгээ, дүгнэлт өгөх мэргэжлийн байгууллагын хяналт зайлшгүй байх ёстой гэж үзэн нэмж оруулсан.

Өнөөгийн байдлаар БОАЖ-ын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар БОМТ-г боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журмын дагуу хийж гүйцэтгэж байна.

Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө:

- ✓ Төслийн гол болон болзошгүй нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ
- ✓ Уул уурхайн төслийн хаалтын үед авч хэрэгжүүлэх гол арга хэмжээ, хамрах хүрээ;
- ✓ БОМТ-г хэрэгжүүлэх хүний нөөц, БО-ны удирдлагын бүтэц зохион байгуулалт;
- ✓ БОМТ-ний хэрэгжилтийн явц, үр дүнг холбогдох төрийн байгууллага, олон нийтэд тайлагнах төлөвлөгөө;

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр:

- ✓ Нөлөөлөлд өртөж болзошгүй байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, нийгмийн төлөв байдлын суурь мэдээлэл ба төсөл хэрэгжсэнээр түүнд гарч болзошгүй тоон ба чанарын өөрчлөлт;
- ✓ Нөлөөллийг багасгах, арилгах, нөхөн сэргээх, хоргүйжүүлэх, саармагжуулах арга хэмжээний үр дүнг хэмжих тоон ба чанарын үзүүлэлтүүд;
- ✓ Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мөрдөн ажиллах Монгол улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, Монгол улсын хууль тогтоомж, стандарт болон хэм хэмжээний үзүүлэлтүүд;
- ✓ Хяналт-шинжилгээ хийх шаардлагатай байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүд, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнүүд, нөлөөллийг хэмжих хэмжигдэхүүн;
- ✓ Сорьц авах, хэмжилт хийх, түүнд дүн шинжилгээ хийх арга, байршил, хугацаа, давтамж;

БОМТ-ний бүтэц: БОМТ-ний бүрэлдэхүүнд 5 бүлэг, 7 ерөнхий хэсэгтэй.

1. Оршил
2. Төслийн товч танилцуулга
3. Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчин, нийгэм-эдийн засгийн товч танилцуулга
4. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт
5. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ
6. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө
7. Дүгнэлт

V ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

V.1 Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 4. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	6	7	8
Агаарын чанар							
1	Барилгын чулуу бутлах үед тоосжилт тархах	Бутлуурт тоос баригч суурилуулах	Бутлуур	төг	Үйл ажиллагааны зардал	2 дахь жилд	-Агаарын тухай хууль, -Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль,
2	Зам дагуу хөрс эвдэрч, тоос тархах	Зам арчилгааны зардал	Тээврийн зам	төг	Үйл ажиллагааны зардал	Тухай бүрт	
Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц							
3	Гүний усны нөөцөд нөлөөлөх эсэх. Хөрсний усыг бохирдуулахгүй байх	Усыг хэмнэлттэй ашиглах, усыг дахин ашиглах	-	төг	Дотоод төлөвлөлтөөр	Үйл ажиллагааны туршид	-Ус ашигласны төлбөр (2013 оны 327-р тогтоол) -Усны тухай хууль, -“Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах” MNS 3342:1982
Ургамлан нөмрөг							
4	Уурхайн ашиглалт явуулж буй талбайн ургамлан нөмрөг устаж үгүй болох, бэлчээрийн даац хомстох	Уурхай орчмын ургамлын мониторингийн судалгааг хийж, бэлчээрийг сайжруулах арга хэмжээг авах.	Тусгай зөвшөөрлийн талбай	төг	800,000.0	Жил бүр	-Ургамал хамгааллын тухай хууль, -Байгалийн ургамлын тухай хууль, -MNS 5918:2008 “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага”
Хөрсөн бүрхэвч							
5	Олон салаа зам үүссэний улмаас хөрсний үржил шим байхгүй болох, хөрс талхлагдах	Шаардлагатай тохиолдолд замыг сэргээн засварлах, маршрутын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулах, хяналт тавиж ажиллах.	Уурхайн тээврийн зам	төг	100,000.0	Тухай бүрт	-Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
6	Уурхайн ашиглалтын явцад хөрсний бүтэц, давхарга өөрчлөгдөх, ялзмагт үе устаж	Өнгөн хөрсийг зайлшгүй хуулж хадгалах, аль болох хөрсний үе	Шимт хөрс болон хөрсний овоолго	төг	700,000.0	Уурхайн ашиглалт эхлэхийн өмнө	

	үгүй болох, найрлагад өөрчлөлт орох	давхаргуудыг алдагдуулахгүйгээр нөхөн дүүргэх					
7	Хөрс хуулалт, хөрсний овоолгоос газрын гадаргын хэлбэр төрх өөрчлөгдөх, эвдрэх	Ил уурхайн талбайн хэмжээнээс хэтэрч ажиллахгүй байх Уулын ажлыг зөвхөн уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэх	Уулын ажил	төг	Үйл ажиллагааны зардал	Жил бүр	
8	Машин техникийн засвар үйлчилгээ бусад үйл ажиллагаанаас хөрс бохирдуулах	Засвар үйлчилгээ хийхэд хөрсийг нефтийн бүтээгдэхүүнээр бохирдуулахгүй байх нөхцөл бүрдүүлэх бохирдсон хөрсийг тухай бүр хуулж цэвэрлэж шинэ хөрсөөр сэлбэх	Засвар, үйлчилгээний хэсэг	төг	300,000.0		
Амьтны аймаг							
9	Амьтны гоц халдварт өвчин тархах	Зэрлэг амьтан агнахгүй байх, мэрэгчид ихсэхээс сэргийлж ажилчдын тосгонд ариутгал халдваргүйжлийн арга хэмжээг тасралтгүй хэрэгжүүлэх	Тусгай зөвшөөрлийн талбай	төг	Үйл ажиллагааны зардал	Тогтмол	"Амьтны аймгийн тухай" хууль: 6.1.7 дахь заалт: үйлдвэрлэл, аж ахуйн үйл ажиллагааны явцад амьтан хөнөөгдөхөөс сэргийлэх
Нийт				төг	1,900,000.0		

V.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Их булагийн Барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах төсөл нь ордыг 23 жил ашиглахаар ТЭЗҮ батлуулсан бөгөөд, төслийн ТЭЗҮ-д тусгасанаар эхний 5 жилд нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй тул БОННУ-ний 5 жилийн хугацаанд нөхөн сэргээлтийн ажил хийх боломжгүй гэж үзэн энэхүү тайланд нөхөн сэргээлтийн зардал тусгаагүй болно.

V.3 Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	6	7	8
1.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	Булгийн эхийг хаших	-	-	4,799,700.0	2025 онд	НБОГ-тай зөвлөлдөн төсөл хөтөлбөрт дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах
Нийт					4,799,700.0		

V.4 Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хийгдэх ажлын төлөвлөгөө

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 10-р сарын 04-ны өдрийн А/58 зарлигийн 2-т заасан тэрбум мод тарих төслийн хүрээнд 2025 онд 20 ш модыг уурхайн кемпийн баруун дэнж дээр тарьж ургуулах, арчлах ажлыг хийхээр тусгав.

V.5 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Тус ордын ойр орчмын бүсэд иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллага байхгүй байна. Иймд нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөө тусгагдаагүй болно.

V.6 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Тус ордын ойр орчмын бүсэд түүх соёлын дурсгалт газар байхгүй. Иймд түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө болно.

Цаашид “Цээцээ импекс” ХХК нь уурхайн ашиглалтын явцад хэрэв хүн малын яс, шавар ваар савны хагархай, янз бүрийн хүрэл, төмөр эдлэл, түүний хэлтэрхий, хугархай гэх мэт хүний гараар хийсэн ямар нэг эд өлгийн шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд орон нутгийн удирдлага, БО-ны хяналтын улсын байцаагч, цагдаагийн байгууллагад нэн даруй мэдэгдэж хамгаалалтанд авах ба дурдсан мэргэжлийн байгууллагад яаралтай хандаж малтлага судалгаа хийлгэх шаардлагатай. Мөн биет болон биет бус соёлын өвийг хамгаалах ЮНЕСКО-ийн конвенцийг мөрдлөг болгон уурхай орчмын дурсгалт газрууд, өнгөрсөн үеийн хүн төрөлхтний түүхийн дурсгалууд, биет бус соёлын өв болох бүжиг, хөгжим, уламжлалт ахуй зэрэг соёлын олон янз байдлыг бий болгох гол хүчин зүйлсийг хадгалан үлдэх, хамгаалах чиглэлээр ажиллах ба энэ талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж жил бүрийн БОМТ-д тусган хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэгтэй.

V.7 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 6.

Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	5	6	7
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангаж	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах	ХАБЭА, засварын хэсгийн ажилчид	350,000.0	Жил бүр	-Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003 (сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012 оны 5 сарын 17)
2.	ажиллаагүйн улмаас эрүүл мэндэд учруулж	Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	ХАБЭА удирдлага	50,000.0	Тогтмол	

3.	болзошгүй гэнэтийн осол эрсдэл	Галын дохиоллын систем суурилуулах, гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулах	Уурхайн дарга	1,000,000.0	Жил бүр	-MNS6010-2009 Гамшгийн холбогдолтой нэр томъёо, тодорхойлолт, ерөнхий анги -MNS ILO OSH 1:2003, “ХААЭА-н удирдлагын тогтолцооны талаарх удирдамж” -Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль -MNS ISO 13688:2000, “ХААЭА. Хамгаалалтын хувцас. Ерөнхий шаардлага”
Нийт				1,400,000.0		

V.8 Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

“Цээцээ Импекс” ХХК нь Баянзүрх дүүргийн харьяа “Тохижилт үйлчилгээний төв” ОНӨААТҮГ-тэй хог хаягдлын гэрээ байгуулан ажилладаг бөгөөд гэрээт байгууллага хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлж, компаний зүгээс хяналт тавьж ажилладаг.

Хүснэгт 7.

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	7	8	9
1.	Ахуйн	Ахуйн хог хаягдлаа орон нутагтай гэрээ байгуулан тээвэрлүүлэх	Ахуйн хатуу хог хаягдал	336,000.0	Үйл ажиллагааны туршид	-Хог хаягдлын тухай хууль
2.		Хатуу хог хаягдлын цэгийн гадна талд болон бусад орчинд хог алдагдахаас сэргийлэн хашааг тохижуулах	Хатуу хог хаягдлын цэгийг сэргээн тохижуулах Хогийн цэг	100,000.0	Үйл ажиллагааны явцад туршид	
3.	Шингэн	Бохирын цооногийг 70-90% дүүргэлттэй болох үед соруулан зайлуулж хэвших	Ахуйн шингэн хаягдал	149,300.0	Үйл ажиллагааны явцад туршид	
4.	Аюултай	Аюултай хог хаягдлыг хадгалах хэсгийг сэргээн тохижуулах, тэмдэглэгээ хийх, гэрээ байгуулан ачуулж зайлуулах	Аюултай хаягдал	530,000.0	Үйл ажиллагааны явцад туршид	
Нийт				1,115,300.0		

V.9 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) нь “Цээцээ импекс” ХХК-иас явуулж байгаа үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлж байгаа төсөл нь байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэг чухал баримт бичиг юм.

Уг ордын үйл ажиллагааны явцад БОННУ-ий тайлан, БОХТ-д тусгасан болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор тогтмол дээжлэлт, сорьц авч байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгав.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу “Цээцээ импекс” ХХК нь батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 11 дүгээр сарын 1-ний дотор холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага (Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын яам)-д хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллах ёстой.

Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
	1	2	3	4	5	6	7	8
Агаар								
1.	(PM10, PM2.5, SO2, NO2, CO)	Ухаш, зам, үйлдвэр хэсэг	Жилд 3 удаа	3 цэгээс жилд 3 удаа	35,000.0	315,000.0	Итгэмжлэгдсэн лаборатори	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага - MNS 6063:2010 Агаарын чанар, хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулагч бодисын хүлцэх хэмжээ
2.	Дуу шуугиан	Бутлан ангилах хэсэг, хотхон	Жилд 2 удаа	2 цэгээс жилд 2 удаа	25,000.0	100,00.0		
3.	Дэгдэмхий органик нэгдэл	Үйлдвэр орчимд	Жилд 2 удаа	1 цэгээс жилд 2 удаа	25,000.0	50,000.0		
Хөрс								
4.	Аргохими	Ухаш, овоолго, хотхон, зам	Жилд 3 удаа	3 цэгээс жилд 3 удаа	25,000.0	225,000.0	Итгэмжлэгдсэн хөрсний шинжилгээний лаборатори	-MNS 3985: 87. Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл -MNS 3310:91. Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтийг тодорхойлох
5.	Хүнд металл	Овоолго, зам	Жилд 2 удаа	2 цэгээс жилд 2 удаа	25,000.0	100,000.0		
6.	Эрүүл ахуй	Хотхон	Жилд 1 удаа	1 цэгээс жилд 2 удаа	25,000.0	50,000.0		
Ус								
7.	Усны ерөнхий үзүүлэлтүүд, Микробиологийн шижилгээ	Ундны усны эх үүсвэрээс	Жилд 1 удаа	2 цэгээс жилд 1 удаа	40,000.0	80,000.0	Итгэмжлэгдсэн усны шинжилгээний лаборатори	- MNS 0900:1992. Ундны ус, ундны усны хяналт шинжилгээ - MNS 3934:1986 Ундны болон үйлдвэрийн ус-химийн шинжилгээ хийх-дээж авах, хадгалах, зөөвөрлөх
Цацраг идэвхи								
8.	Цацраг идэвхит эрдсийн шинжилгээ	Ил уурхайгаас олборлосон Барилгын чулуу	Жилд 1 удаа	1 цэгээс жилд 1 удаа	30,000	30,000		
Мониторинг								
9.	Ургамлын мониторингийн судалгаа	Нөлөөлөлд өртөж буй талбайн хэмжээнд	Жилд 1 удаа	3 цэгээс жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардал			

10.	Амьтны мониторингийн судалгаа	Нөлөөллийн бүсийн талбайн хэмжээнд	Жилд 1 удаа	-	Үйл ажиллагааны зардал		
Нийт					950,000.0		

V.10 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

“Цээцээ импекс” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн нь байгаль орчны асуудлыг хариуцан ажиллаж, БОХТ, БОХШХ-ийг хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийн үр дүн, тайланг компаний удирдлага, байгаль орчныг хариуцсан бүх шатны төр, захиргааны байгууллагын өмнө хариуцан ажиллах үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт 9. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан	Баримтлах стандарт ба аргачлал, тайлбар
	1	2	3	4	5	6
1.	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	БО-ны мэргэжилтэн	Үйл ажиллагааны зардал	Ээлжинд гарахын өмнө	“Цээцээ импекс” ХХК	-MNS 5002 2000: Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй -Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагаа-ны ерөнхий шаардлага -MNS 12.4. 005 - 1985 Хөдөлмөр хамгаалал. Шуугианаас хамгаалах хэрэгсэл ба аргууд
2.	Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар сургалтыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	ХАБЭА удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Жилд 1 удаа	“Цээцээ импекс” ХХК	
3.	Байгаль хамгаалахад ОН-н иргэдийн оролцоог идэвхижүүлэх уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах тэдний санал зөвлөмжийг БОХТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Жилд 1 удаа	“Цээцээ импекс” ХХК	
4.	Байгаль орчны төлөвлөгөөт АУДИТыг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаар хийлгүүлэх	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	2 жилд 1 удаа	“Цээцээ импекс” ХХК	
5.	Газрын чанарын хянан баталгааг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаар хийлгүүлэх	Уурхайн удирдлага	1,370,000.0	5 жилд 1 удаа	“Цээцээ импекс” ХХК	
6.	БОХ талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	Уурхайн дарга	Үйл ажиллагааны зардал	Жилд 1 удаа	“Цээцээ импекс” ХХК	
7.	Ажилчидыг хувцас хэрэгслээр хангах	Уурхайн ажилчид	Дотоод зардал	Жил бүр	“Цээцээ импекс” ХХК	
Нийт			1,370,000.0			

V.11 Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах шатанд олон нийтийн оролцоо, тэр дундаа төслийн сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нутгийн иргэд, орон нутгийн байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлэх, хууль тогтоомжид заасан хүрээнд тэдэнд аль болох ойлгомжтой бөгөөд үнэн зөв, бодит мэдээллийг өгч, зөрчигдөж болзошгүй эрхээ хамгаалах санал бодлыг судлан тусгах нь энэ шатны ажлын гол зорилт юм.

Хүснэгт 10. БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүргийн ИНХ	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон хяналт, шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	11-р сар	Дотоод төлөвлөлтөөр	“Цээцээ импекс” ХХК	Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүрэг
2.	НБОГ, БОУАӨЯ-д	Тайлангийн эх хувь, албан бичиг	Тайланг хүлээн авсан актыг хүргүүлэх	12-р сар	Дотоод төлөвлөлтөөр	“Цээцээ импекс” ХХК	-
3.	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага	Танилцуулж тайлагнах	Тухайн жилийн БОМТ-ий хэрэгжилтийн талаар	Хагас жил тутам буюу 6, 11 сард	Дотоод төлөвлөлтөөр	“Цээцээ импекс” ХХК	Засаг даргын тамгын газар

V.12 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал

Хүснэгт 11. Тухайн жилийн БОМТ-ний нийт зардал

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Нийт зардал, төгрөг
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1,900,000.0
2.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4,799,732.0
3.	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний төлөвлөгөө	Дотоод зардал
4.	Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,400,000.0
5.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1,115,333.0
6.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	950,000.0
7.	БОМТ-г хэрэгжүүлэх тухайн жилийн удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	1,370,000.0
8.	БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө	Дотоод зардал
Нийт		11,535,066.0

“Цээцээ Импекс” ХХК-ний Их булгийн барилгын чулууны ордын байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 2025 онд нийт 11,535.1 мянган төгрөгийг зарцуулахаар ТӨЛӨВЛӨВ.

ДҮГНЭЛТ

“Цээцээ импекс” ХХК-ний байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахад дараах дүгнэлтэнд хүрлээ.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг мөрдлөг болгон цаг хугацаанд нь хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Барилгын чулууны ордын үйл ажиллагааны явцад хөрс хамгийн ихээр элэгдэл эвдрэлд орох учир нөхөн сэргээлт хийх зайлшгүй шаардлагатай.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 11,535,066 төгрөг гарахаар тооцоолсноос 50% –ийг нь Байгаль орчин, нөхөн сэргээх санд байршуулах зайлшгүй шаардлагатай.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний арга хэмжээнүүдийг цаг тухайд бүрт мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлсэн нөхцөлд энэхүү төслийг цаашид үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтойгоос гадна шинээр ажлын байр нэмэгдэх, орон нутагт их хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийгдэх төлөвлөгөөтэй байна.

АШИГЛАСАН ХЭВЛЭЛ

1. Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 1995 он
2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, 1998 он
3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар УБ 2010.
4. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын стандартуудын эмхтгэл УБ 2010.
5. “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” Сайдын тоот тушаал, 2019 он
6. Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн нутагт орших “Их булагийн барилгын чулууны орд”-ыг ил аргаар ашиглах төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайлан, 2025 он
7. Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн нутагт орших Их булагийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах ТЭЗҮ-ийн тодотгол 2024 он
8. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, үнэлгээ аудитын журам, аргачлал 2014 он
9. <http://www.legalinfo.mn>